

Zitting 1975-1976

13 706

Regelen inzake voorzieningen op het gebied van het financiële verkeer in buitengewone omstandigheden (Noodwet financieel verkeer)

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 26 februari 1976

Algemeen

In de vaste commissie voor financiën¹ stemden de leden van de V.V.D.-fractie in met het voorstel de onderhavige materie in een wet te regelen. Zij achtten het betoog van de Regering, waar deze de wenselijkheid van het scheppen van een wettelijke basis uiteenzet, dan ook overbodig. Het spreekt huns inziens vanzelf dat, waar mogelijk, de Staten-Generaal bij het ontwerpen van dergelijke regelingen worden betrokken.

De leden van de fractie van het G.P.V. hadden met enige verrassing van het onderhavige wetsontwerp kennis genomen. De bewindslieden noemen als motief de noodzaak om te beschikken over de bevoegdheid om onmiddellijk maatregelen te treffen op het terrein van het financiële verkeer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden. Welke omstandigheden hebben ertoe geleid dat zij op dit moment met dit wetsontwerp komen? Waarom is er gedurende de ruim dertig jaar dat de laatste oorlog verleden is, nauwelijks aandacht aan deze zaak besteed? Genoemde leden hadden overigens waardering voor het streven naar het verschaffen van een goede wettelijke basis aan die maatregelen die in buitengewone omstandigheden noodzakelijk worden geacht.

De overweging

In tijd van oorlog of oorlogsgevaar zijn regelingen als de onderhavige – zo werd van V.V.D.-zijde betoogd – waarschijnlijk onontbeerlijk. Deze leden konden echter minder goed inzien hoe een noodwet financieel verkeer van nut zou kunnen zijn bij ernstige natuurrampen of nucleaire ongevallen, aangezien het toch moeilijk voorstelbaar is, dat dergelijke rampen leiden tot de totale ontwrichting die een oorlog meebrengt. Zij gaven er daarom de voorkeur aan, dat de onderhavige wet uitsluitend in tijden van oorlog, bezetting of oorlogsdreiging in werking kan treden.

Uit de G.P.V.-fractie kwam de vraag of onder buitengewone omstandigheden ook moet worden verstaan een situatie van algehele paniek op de geld-

¹ Samenstelling: Bakker (CPN), Joekes (VVD), Notenboom (KVP), W. Scholten (CHU), onder voorzitter, Peijnenburg (KVP), Vellenga (PvdA), Wierenga (PvdA), Koning (VVD), Roolvink (ARP), Dolman (PvdA), voorzitter, Van Dis (SGP), Epema-Brugman (PvdA), Van Amelsvoort (KVP), Drees (DS'70), Jansen (PPR), Nooteboom (D'66), Rienks (PvdA), Beumer (ARP).

en kapitaalmarkt, zoals die zich bij voorbeeld voordeed in de oktoberdagen van het jaar 1929 in de Verenigde Staten.

Artikel 1 (definities)

Kunnen de bewindslieden – ten behoeve van de fractie van de P.v.d.A. – enige voorbeelden geven van «ondernemingen en instellingen, welke vallen buiten het toezicht, dat de Nederlandsche Bank krachtens de wet toezicht kredietwezen uitoefent» maar wel begrepen zijn in de onder c gedefinieerde «banken»?

Artikel 2 (in werking stelling)

In de V.V.D.-fractie achtte men de systematiek van dit artikel niet logisch. Weliswaar waren deze leden zeer huiverig voor een te grote mate van delegatie zoals zij bij de behandeling van andere wetsontwerpen voor en na te kennen hebben gegeven, hier gaat het echter om de uitoefening van bevoegdheden in omstandigheden, waarin het ontbreken van een effectieve volksvertegenwoordiging meer dan denkbaar is. Dit was dan ook het geval tijdens de jongste periode, waarin aan noodwetten behoefte was. Genoemde leden betreurden het dat onzekerheid blijft bestaan over de geldigheid van de hier bedoelde maatregelen in het geval de Staten-Generaal niet bijeen te roepen zijn als gevolg van de feitelijke omstandigheden van het ogenblik. Zij gaven de Regering in overweging een meer waterdichte regeling voor een dergelijke situatie te ontwerpen.

Ook de leden behorende tot de fracties van de K.V.P., de A.R.P. en de C.H.U. zouden graag vernemen hoe de procedure verloopt wanneer, nadat het eerste lid is toegepast, toepassing van het tweede of derde lid door de bijzondere omstandigheden niet meer mogelijk is. Wat is overigens de reden, dat de in werking gestelde bepalingen eerst vier dagen na intrekking of na verwerping door de Staten-Generaal weer buiten werking treden?

Moeten de woorden «op voordracht van de Minister-President» zo worden verstaan, dat er per definitie altijd een minister-president is zolang er een minister is, of een de minister vervangende secretaris-generaal naar analogie van de situatie tijdens de bezetting van 1940–'45? Zo ja, moet zulks dan niet in de wetstekst tot uitdrukking komen?

Artikel 3 (kredietbeperking)

Is de Bankraad gehoord over de tekst van de artikelen 3, 4 en 5?

Artikelen 4 en 5 (bankenmoratorium)

Hoe denken de bewindslieden de problemen op te lossen die kunnen ontstaan indien personen bij meerdere banken rekeninghouder zijn? Kan door het hebben van meerdere rekeningen niet het doel van de regeling ondergraven worden? Hoe denkt men in dergelijke gevallen het één en ander te controleren?

Zal het constant houden van de chartale geldhoeveelheid niet tot een veel intensiever gebruik van allerlei soorten betaalkaarten nopen, zodat het aanwezige chartale geld voor andere doeleinden kan worden gebruikt? Zal zó dan niet indirect toch een vergroting van de geldhoeveelheid plaatsvinden?

Hoofdstuk V; artikelen 7 t/m 10 (noodgeld)

De leden van de K.V.P.-, A.R.P.- en C.H.U.-fracties signaleerden dat hier sprake is van noodgeld als additioneel betaalmiddel. Kan het ook zinvol zijn

een regeling te treffen waarin noodgeld als vervangend betaalmiddel fungeert voor het geval de bestaande geldmiddelen – bij voorbeeld door een zeer omvangrijke toevoer van valse geldmiddelen uit vijandelijke bron met het bewuste oogmerk het geldverkeer te ontwrichten – niet meer overeenkomstig de bedoeling kunnen functioneren?

Is er reeds op dit moment voldoende noodgeld aanwezig? Zo neen, waarom niet?

Het was de leden van de V.V.D.-fractie niet duidelijk waarom het noodgeld – dat op zich zelf een nuttige functie zou kunnen vervullen – uitsluitend gekoppeld zou moeten worden aan de waarde van bestaande munten. De verwijzing naar artikel 1 is uiteraard geen motivering maar slechts een typisch voorbeeld van een cirkelredenering. De koppeling betekent, dat noodgeld praktisch alleen in denominaties van f 1 en f 2,50 zou kunnen worden uitgegeven. Tijdens de bezetting van 1940–'45 was dit ook het geval. Sinds die tijd is de werkelijke waarde van de denominaties tot een fractie van de toenmalige gedaald. Wil de Regering nog eens uiteenzetten wat de reden van de koppeling is?

Als eerste oorzaak van een tekort aan chartale geldmiddelen dacht men in de fractie van het G.P.V. aan oppotting. De Minister krijgt in artikel 11 de bevoegdheid om daartegen op te treden. De tweede mogelijke oorzaak is een sterk vergrote behoefte, die juist in de artikelen 3–5 wordt gereguleerd en aan banden gelegd. Wat kan dan de reden voor de uitgifte van noodgeld nog zijn?

Artikel 11 (bescherming geldcirculatie)

Willen de bewindslieden een duidelijke omschrijving van het begrip «oppotting» geven? Wanneer gaat sparen over in oppotting?

Artikel 13 (giraal betalingsverkeer)

Willen de bewindslieden voor een goed begrip nog eens nader uiteenzetten wat op dit moment het verschil in rechtsgevolgen is tussen girale voldoening van schulden en voldoening door middel van betaling in wettig betaalmiddel?

Hoofdstuk VIII; artikelen 14, 15 en 16 (De Nederlandsche Bank)

Is het niet gewenst – zo werd uit de P.v.d.A.-fractie gevraagd – bij het in werking stellen van artikel 16 nog nadere bevoegdheden tot het geven van regelen toe te kennen aan de Minister van Financiën?

Hoofdstuk IX; artikelen 17–18

Wat is de noodzaak van de verbodsmogelijkheid voor wat betreft het omzetten van overeenkomsten van levensverzekeringen in contracten met vroegde aflooptdatum?

Hoofdstuk X; artikelen 19 t/m 24 (dekking oorlogsreserve)

In de toelichting merken de bewindslieden op dat de kortingsregeling die in 1940 door het levensverzekeringsbedrijf in overleg met de Verzekeringkamer werd getroffen, goed gewerkt heeft, terwijl zij thans toch een regeling door de overheid voorstellen. De leden behorende tot de fracties van de

K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vernamen graag wat de reden hiervan is. Heeft er overleg met de Verzekeringskamer dan wel de Nederlandsche Vereniging tot bevordering van het Levensverzekeringwezen plaats gevonden en – zo ja – hoe was dan het standpunt van die beide instellingen?

De leden van de V.V.D.-fractie konden zich niet verenigen met het standpunt van de Regering over de verplichte dekking van het oorlogsrisico in overeenkomsten van levensverzekering. Indien ook volgens de Regering de desbetreffende privaatrechtelijke regeling in de tweede wereldoorlog goed heeft gewerkt, konden ook deze leden niet inzien – en de leden van de G.P.V.-fractie sloten zich hierbij aan – waarom een regeling van overheidswege de voorkeur verdient boven de bestaande privaatrechtelijke regeling. De argumenten, die de Regering voor haar standpunt geeft, golden in 1940 evenzeer als nu. De aan het woord zijnde leden gaven bij gelijke omstandigheden steeds de voorkeur aan privaatrechtelijke boven publiekrechtelijke regelingen en gaven nu reeds te kennen met wijzigingsvoorstellen te zullen komen indien de Regering hen niet alsnog zou kunnen overtuigen.

De leden van de G.P.V.-fractie informeerden nog waarom het zo noodzakelijk is dat de onderhavige materie ook in onderdelen uniform geregeld wordt. Waarom dienen er extra kortingspercentages te komen boven de gebruikelijke 10%?

Artikel 26 (financieel verkeer met het buitenland)

Moet in die gevallen waarin de Minister van Financiën geen overleg heeft kunnen plegen met of toestemming heeft kunnen krijgen van zijn collega's, die instemming achteraf niet voorgeschreven worden?

De voorzitter van de commissie,
Dolman

De griffier van de commissie,
De Beaufort